

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravišstvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVII.

V Ljubljani, v torek, dne 18. septembra 1934.

Štev. 105.

Italijanska delegacija izostala

Italijanski listi so objavili kominike, da je italijanska delegacija za beograjsko zasedanje mednarodne parlamentarne trgovinske unije »zaradi napadov jugoslovanskega tiska na Italijo« prekinila svoje potovanje v Beograd ter se po naročilu svoje vlade vrnila domov. Na beograjskem zasedanju medparlamentarne trg. konference torej Italija ne bo zastopana.

To pa le zaradi krivde jugoslovanskega tiska, kakor bi rada Italija prepričala svet. Mislimo pa, da se bo ta namera Italiji zelo slabo obnesla, ker pač vsa javnost ve, da je jugoslovanski tisk naravnost že pretirano obziren, kadar piše o Italiji in njenih razmerah. Jugoslovanski tisk bi vendar imel več ko dovolj vzrokov, da bi z ostro besedo nastopil proti nezasišane-mu nasilju, ki ga izvajajo italijanske oblasti nad jugoslovanskim življenjem v Italiji. Če kljub temu jugoslovanski tisk molči o vsem temu preganjanju, če kljub temu piše o Italiji vedno v najbolj umerjenih besedah, potem je pač s tem dokazal, s kakšno vzgledno požrtvovalnostjo služi razvoju dobrih sosednih odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Usmerjenost jugoslovanskega tiska je treba ceniti tem višje, ker se italijanski tisk naravnost trudi, da bi z nezasišanimi klevetami Jugoslavije čim bolj poglobil neprijateljsko razpoloženje med obema jadranskima državama. Te klevete italijanskega tiska so zavzele že takšen obseg, da so smatrali že nemški, francoski, češkoslovanski in drugi listi več ko enkrat za potrebno, da so te klevete z vso odločnostjo zavrnil. Pri tej sistematični gonji italijanskega tiska proti Jugoslaviji pač ne bi bilo čudno, če bi vrnil jugoslovanski listi milo za drago. Če so se kljub vsemu od te revanše vzdržali, potem so pač pokazali višino in miroljubnost, za katero jim mora kulturni svet izreči le priznanje. Zato pa tudi kleveta v kominikeju zaradi izostanka italijanske delegacije od beograjske konference ne more pasti na jugoslovanski tisk, temveč le na onega, ki je krivec te klevete.

Z demonstracijo proti Jugoslaviji je izostala italijanska delegacija od beograjske konference, efekt vse te demonstracije pa se je obrnil le proti Italiji sami. Kajti ta demonstracija je odkrila svetu, da oficialna Italija ne more niti takrat, kadar gre za vzvišene cilje mednarodne parlamentarne unije, zatajiti svojega starega sovraštva. Obenem pa je s tem Italija dokazala, da ne more niti najbolj važnih gospodarskih vprašanj presojati drugače ko s političnega stališča. Fašistična Italija pozna pač le en interes, politični interes. Vse drugo je zanjo postranskega pomena in važno le toliko, kolikor služi političnim interesom.

Samo dobro je, da je Italija razkrila s svojo demonstrativno absenco te svoje cilje tudi od prilike beograjske konference. Tako bodo vsaj parlamentarne delegacije Evrope imele priliko, da pravilno precenijo italijanska prizadevanja za ureditev gospodarskih vprašanj Podonavja. Ne gre pri teh prizadevanjih za nič drugega ko le za imperialistične cilje Italije v Podonavju. Gospodarska vprašanja Podonavja so le krinka, ki naj zakrije politične aspiracije Italije v Podonavju. Postranskega pomena je, kako dvigniti gospodarstvo podonavskih držav, ker za Italijo je važno le eno, da so podonavske države hvaležen objekt za italijansko politiko.

To pa je tudi vzrok, da so od Strese dalje padli vsi poizkusi, da bi se dosegla obnova gospodarstva Podonavja. Kajti vse te konference so bile le pesek v oči in sploh niso imele namena, da bi Podonavju pomagale, ker bi pač gospodarsko krepko Podonavje ne bilo več objekt tuje politike. Podonavje mora ostati gospodarsko šibko, da ne more dati nobenega odpora,

da mora sprejemati vse, kar se mu narekuje, pa če bi pri tem tudi izkrjavalo. To je oni usodni razlog, da je ostala gospodarska stiska podonavskih držav kljub obljubam in intervencijam velesil neizpremenjena.

Za Podonavje je le ena rešitev, če se gospodarska vprašanja Podonavja presojajo le z gospodarskega stališča, če se že enkrat preneha s to škodljivo navado, da se tudi najtežja gospodarska vprašanja zloablajo v politične svrhe. Upamo, da bo izostanek italijanske delegacije z beograjske konference Podonavju le v korist, ker bo omogočil objektivno presojanje vseh

podonavskih gospodarskih stisk. Tako se proti Jugoslaviji naperjena demonstracija izpreminja v afirmacijo jugoslovanskega stališča, da Podonavje ni in ne more biti torišče za imperialistične boje velesil, temveč le polje za sodelovanje vseh, ki so dobre volje. Prepričani smo, da bo to potrdila tudi beograjska konferenca medparlamentarne unije ter s tem dala Jugoslaviji popolno zadoščenje za njeno vedno miroljubno in absolutno korektno stališče. S tem pa bodo kar avtomatično likvidirane vse italijanske klevete in tudi ona najnovejša o krivdi jugoslovanskega tiska za absenco italijanske delegacije.

Medparlamentarna trgovinska konferenca

Na konferenci v Beogradu je zastopanih 20 parlamentov

Z vsem sijajem je bila v nedeljo otvorjena v dvorani Narodne skupščine 19. konferenca mednarodne parlamentarne unije za trgovino. Pokrovitelja konference, Nj. Vel. kralja Aleksandra je zastopal njegov prvi adjutant div. general Ječmenić; zastopana je bila nadalje vsa vlada, skupščina in senat, polno pa so bile zasedene tudi vse diplomatske lože.

Kot zastopnik zunanega ministra je otvoril konferenco minister dr. Kojić, ki je uvodoma izrekel dobrodošlico vsem udeležencem konference, nato pa v kratkih besedah poudaril veliki pomen konference. Vprašanja, ki so na dnevnem redu konference, spadajo med najvažnejša, a tudi najtežja vprašanja sodobnosti. Gre za gospodarsko obnovo Evrope, za denarno stabilizacijo in za gospodarski napredek vseh dežel in konference, ki hoče rešiti vsa ta vprašanja, more že zaradi svoje avtoritete in velikega ugleda računati pri tem na pomoč in sodelovanje vseh vlad.

Vlada Jugoslavije je prepričana, da je napredek enega naroda odvisen od napredka drugih narodov, ker tvorijo vsi narodi eno veliko družino. Izreka konferenci v imenu jugoslovanskega naroda zahvalo za vse delo, ki ga je konferenca za ta visoki cilj že storila, ter odpravlja v imenu svojega vladarja 19. zasedanje mednarodne parlamentarne konference za trgovino z iskreno željo, da bi bilo njeno zasedanje čim najbolj plodonosno.

Kot drugi je pozdravil konferenco predsednik Narodne skupščine

dr. Kumanudi.

Jugoslovanski parlament je visoko počaščen, da zboruje konferenca v Beogradu. Zahvaljuje se zato medparlamentarni uniji, da je lani v Rimu določila Beograd kot sedež 19. zasedanja. Je pa tudi Beograd najbolj poklican, da je sedež zasedanja, ker leži v tistem delu Evrope, kjer je viden najakutnejši del sodobnih gospodarskih komplikacij najbolj jasno.

Podonavska kotlina, kot pretežno poljedelsko središče, čuti namreč najbolj težko vse posledice sedanjega gospodarskega kaosa, tako glede proizvodnje ko glede zamenjave blaga. Dr. Kumanudi naglašata nato pomen poljedelstva, ki ne daje samo najvažnejše življenske potrebščine, temveč tudi preživlja ogromno množico prebivalstva z zaposlitvijo v poljedelstvu. Izvir vsega sedanjega zla je obubožanje kmeta. Če se to zlo ne odpravi, potem ni upanja, da bi se rešili trgovci, industrialci in obrtniki iz okovov, v katere jih je zakovala kriza. Treba se zavedati, da more priti le iz vasi zboljšanje tako na gospodarskem, ko na finančnem in socialnem polju.

Plemeniti Briandova ideja o evropski uniji je bila zasnovana na gospodarski antanti evropskih držav. Ta velika ideja se ne more uresničiti, če se ne obnovi blagostanje v poljedelskih državah Podonavja. Mala antanta je že krenila v to smer in s svojim ženevskim dogovorom je ustvarila temelj gospodarske skupnosti držav Male

antante. Poseben pomen pa ima njeno prizadevanje, da se doseže zboljšanje z neposrednim kontaktom proizvajalških in konzumentskih zadrug. Omenja pomen ustanovitve gospodarske Male antante kot eden prvih in pomembnih korakov, da se z medsebojnimi dogovori držav pride iz sedanja stiske.

Na programu konference je v prvi vrsti vprašanje gospodarske obnove Evrope. Z raznimi trgovinskimi pogodbami, z železniškimi dogovori, z nizkimi poljedelskimi krediti in z organizacijo javnih del naj se to doseže. V tem obsežnem programu je zlasti važno vprašanje stabilizacije denarja, ki so ga dosedaj zaman reševali največji strokovnjaki. Z največjim zanimanjem pričakuje vsa javnost referat Paula Renauda, bivšega francoskega finančnega ministra, čegar referat je že pred njegovo objavo vzbudil tako zanimivo polemiko. Vso pozornost pa zasluži tudi drugo vprašanje, ki je na dnevnem redu konference, to je vprašanje izenačenja zakonodaje o avtorskih pravicah, pa čeprav to vprašanje ni v neposredni zvezi z najvažnejšimi življenskimi vprašanji.

Naštevata vsa ta vprašanja, da posebej poudari pomen konference, ki se ni ognila tem težkim vprašanjem, temveč se jih je lotila z vso resnostjo in vso odločnostjo. Z zadoščenjem pa tudi poudarja, da je s konferenco ovrženo precej razširjeno mnenje, ko da parlamentarci in parlamentari ne bi bili sposobni reševati gospodarska vprašanja. Zapisniki o konferencah jasno dokazujejo napačnost tega mnenja. Slabost parlamentov prihaja večinoma le od tod, če se preveč posveča pozornost malenkostnim in nevažnim vprašanjem. Kadar krene parlament z velike glavne nacionalne poti, tedaj izgubi ugled, pa naj bo sestavljen tudi iz najboljših mož.

Živimo v dobi po dolgi in dragi vojni. Z vojnjo se nastala nova vprašanja in nemogoče je, da bi se po vseh povojnih izpremembah ohranile stare parlamentarne metode. Gospodarske, socialne in finančne zahteve so potisnile vse druge zahteve daleč nazaj in s tem morajo parlamentari računati. Z zadovoljstvom naglašata, da spada tudi jugoslovanski parlament v vrsto onih parlamentov, ki delujejo v skladu z novo dobo.

Pozdravlja konferenco in je prepričan, da bodo njeni rezultati trajnega pomena.

Pozdrav francoskega delegata

Za francosko delegacijo je pozdravil konferenco poslanec in bivši min. Georges Leredu. Uvodoma se spominja tesnih stikov, ki so vedno vladali med Francijo in Jugoslavijo.

Vojna je do temelja uničila človeško delo in mu dala novih smeri. Danes preživljamo približno enako dobo ko pred 500 leti, ko so se zbrali v Genovi evropski trgovci na pobudo kardinala Paola Prigora, da prouče, vzroke gospodarskih tedanjih zmed in da najdejo nove temelje

za mednarodno trgovino. Danes imamo iste naloge, kakor jih je imel sestanek trgovcev dne 29. oktobra 1445. v Genovi. Treba je odpraviti nered. Je to težka naloga, ki pa jo moramo rešiti. Zato je potrebno, da dvignemo svoje glave, kakor je dejal neki pisec, da s tem razširimo svoje obzorje. Vse naše delo pa mora imeti ta cilj, da okrepimo in ohranimo mir.

Upati, delati in napredovati! To mora biti naše geslo in vsa Jugoslavija in njena zgodovina nas spominja na to geslo. V tem znaku pozdravlja kongres.

Pozdrav angleškega delegata

Predsednik angl. delegacije John Sandeman Allen se v uvodnih besedah svojega govora spominja zaroke angleškega princa Jurija na jugoslovanskih tleh ter izreka svoje prepričanje, da je, kakor angleška kraljevska rodbina, tudi jugoslovanska tesno zvezana z narodnimi tradicijami.

Namen konference je, da sklepa o vprašanjih, ki zaradi svoje velike važnosti zanimajo vse narode in vse človeštvo. Bilo je upanje, da bo mnogo teh vprašanj rešila londonska svetovna gospodarska konferenca, zaradi nepremišljenosti U. S. A. pa je bilo to upanje pokopano. Zato so ostali nepremagani glavni vzroki sedanje stiske, ki so:

1. Svetovna vojna je izpremenila svet v mnogo večji meri, kakor se je moglo misliti.

2. Vojni dolгови bi se morali brisati in potem tudi ne bi padla vrednost zlata.

3. Neekonomične industrije, carinske in druge trgovinske omejitve ter avtarkija so položaj še poslabšale.

4. Razni rešilni poizkusi s svojimi prepovedmi pa so poostriili krizo.

Nato je nastopil proti onim, ki skušajo diskvalificirati parlamentarni sistem. Ni treba odklanjati parlamentarni sistem, temveč samo njegovo slabo izvajanje. Kjer pa parlamentarni sistem pravilno izvajajo, tam je ta za narod najpopolnejše jamstvo, da se njegove svoboščine ohranijo. Med svobodnimi narodi mora vladati svoboda izmenjave misli.

Svoj govor je zaključil z besedami, da je prepričan, da bo konferenca našla podlago za splošni napredek narodov. Zahvaljuje se Jugoslaviji za iskren sprejem ter pozdravlja napredek kraljevine Jugoslavije in njenega plemenitega naroda.

Pozdravi drugih delegacij

Madjarski delegat, poslanec baron Lang naglašata, da je sedaj najbolj potrebno zupanje. Strah, ki se polašča narodov, treba odpraviti in zato se moramo združiti za boljšo bodočnost narodov.

Predsednik japonske delegacije marki Hašikusa se zahvaljuje za lep sprejem in za pozdravne besede predsednika jugoslovanske skupščine. Japonska se od l. 1917 redno udeležuje konferenc medparlamentarne unije, ki so ogromnega pomena za odpravo gospodarskih in finančnih stisk sveta. Srečen je, da je konferenca v prekrasni Jugoslaviji, ki je na vratih bližnjega vzhoda in ki se v zadnjem času z velikim tempom razvija. Prepričan je, da bo konferenca, ki mora rešiti pet glavnih vprašanj, uspešna.

Za poljsko delegacijo je govoril senator Vankowicz, ki se zahvaljuje generalnemu tajniku konference Baiéju, da so vse priprave za konferenco izvršene tako popolno. Nato govori o največjim priznanjem o Jugoslaviji in njenem miroljubnem delu. Kljub vsem težkočam, ki pritiskajo agrarne države, vendar Jugoslavija mogočno napreduje.

Predsednik rumunskega parlamenta Saveanu poudarja važnost regionalnih paktov, ki so bili že sklenjeni ter zlasti pomen balkanskega pakta. Govori o agrarni reformi, ki jo je izvedla Rumunija. Ta reforma ni bila posledica vojne, temveč je bila sklenjena že leta 1914. Omenja tesne rodbinske zveze, ki družijo rumunsko in

jugoslovansko vladarsko hišo ter zaključuje svoj govor z vzklikom Jugoslaviji.

Kot zadnji je govoril češkoslovaški delegat, predsednik čsl. parlamenta Josip Stivina. Uvodoma omenja prijateljske stike, ki vežejo jugoslovanski in češkoslovaški narod. Nato govori o pomenu mednarodnih parlamentarnih konferenc za

trgovino, ki so največjega pomena za rešitev velikih gospodarskih vprašanj sodobnosti. Prepričan je, da bo delo konference izpolnilo velika pričakovanja javnosti.

Po govoru češkoslovaškega delegata je zaključil dr. Kumanudi slavnostno sejo. Popoldne so začeli zborovati razni odseki.

Trgovci so enotni

Na seji Zveze trgovskih združenj v Beogradu se je obravnavalo tudi vprašanje zaščite trgovcev. V debati so se naravno pojavili razni predlogi in to so uporabili nekateri beograjski listi za obširne članke o neenotnosti med trgovci. Neka revija je celo kar zapisala, da je enotnost med trgovci čisto druge interese kot majhni. Zato da je tudi čisto napačno govoriti o stanovski zavesti trgovstva. Pa je vsem tem pošteno navil ušesa predsednik Zveze trgovskih združenj v Beogradu in predsednik Centralnega predstavništva vsega jugoslovanskega trgovstva Jugoslavije, g. Nedeljko Savić. Kot odgovor je objavil v »Štampici« članek, v katerem pravi med drugim tudi to-le:

»...Vprašanja moratorija za trgovske dolgove sploh ni. V zadnjem času se je govorilo samo o tem, da se dosežejo olajšave za trgovce v zvezi z olajšavami, ki so bile dovoljene kmetovalcem in denarnim zavodom. V ta namen in na pismeno zahtevo nekaterih članov je sklicala uprava Srbskega trgovskega združenja konferenco beograjskih trgovcev, da se doseže enotno stališče glede načina, kako pomagati trgovcem, ki so prišli vsled kmetске zaščite in one denarnim zavodom v težaven položaj.

Kakor na vsaki konferenci, tako je tudi na tej vsak mogel prosto povedati svoje mnenje, toda koncem konference se je konstatirala popolna soglasnost. Soglasno je bila sprejeta resolucija, kakšne predloge naj trgovci predložijo pristojnim faktorjem glede olajšanja plačevanja trgovskih dolgov.

Nato omenja g. Savić, da je le en trgovec, ki pa je bil pred kratkim še obrtnik, zastopal neko posebno mnenje, vendar pa tudi ta ni nasprotoval, ko je bila sprejeta omenjena resolucija, vsled česar je tako Savić sam, ko vsa konferenca smatrala, da je bila resolucija soglasno sprejeta. A na podlagi tega edinega posebnega mnenja pa so skonstruirali neki znani »prijatelji« trgovstva, da obstoji med trgovstvom nesoglasje! In nato nadaljuje g. Savić:

Težave v sadni trgovini

Maribor, 16. septembra.

Izvoz jabolk še vedno počiva. Le nekaj vagonov se je zadnji teden izvozilo na Češko in v Nemčijo. Češki trgovci nakupujejo naravnost po svojih zastopnikih, v Nemčijo pa so izvozili jabolka nekateri izvozniki, ki so pa imeli velike izgube. Tudi izgledi za prihodnost niso letos nič rožnati. Primerne cene, ki smo jo pričakovali, v inozemstvu ne bo mogoče dobiti. Tako so češki sadni trgovci napravili sklep, da bodo plačevali tudi zimska jabolka kilogram po 1 Din franko meja in teh cen se že sedaj striktno držijo.

Naša jabolka so pokazala letos zelo malo odpornosti. Deževje, ki je trajalo med rastjo jabolk v poletju, jim je silno škodovalo. Jabolka so sicer debela in lepa na oko, v skladiščih pa pričnejo takoj gniti. In to ne na ta način, ko običajno, da bi se pokazala posamezna nagnata očesca ter je mogoče tako sadje porabiti še za mošt. Letos se gnitje pojavi nenadoma na vsem plodu ter ga popolnoma uniči. Ta mala odpornost je letos največja ovira, da se izvoz na Češko ne razvije polnovolno. Češki trg bo radi tega ravne krivil svoje potrebe doma, dasi bo plačeval jabolka nekoliko dražje, kakor bi dobil sadje pri nas.

Zadnje dni se je pojavila kot kupec Francija. Francoski nakupovalci pa kupujejo letos le kanado, plačujejo pa trgovcem po 1'50 do 1'6—Din za kg. Pravijo, da letos ne bo mogoče dražje nakupovati radi povišanih carin v Franciji. Povrh tega je pa francoski kontingent za naša jabolka naravnost neznaten. Za tretje četrtletje znaša le 12 vagonov, za zadnje pa 1'4% od vsega lanskega francoskega uvoza, ki je znašal 1200 vagonov. Tako bo odpadlo na zadnje četrtletje 18 vagonov. Ker pa je letina letos v Franciji razmeroma zelo dobra, konzumna moč prebivalstva pa pada, bomo lahko izkoristili od celotnega

»Če bi bili sprejeti sklepi tudi v celoti natisnjeni, bi sploh ne bilo potrebno nobeno pojasnilo v javnosti. Ker pa se to ni zgodilo, pa smatram za potrebno, da javno povem vsem trgovcem in njihovim prijateljem, da v trgovskih vrstah ni nobenih stanovskih ali razrednih nasprotstev in da so vsi sklepi, ki so bili sprejeti v posameznih krajih države, popolnoma isti in da ni glede aktualnih vprašanj med trgovci vse države nobenih razlik. Nasprotno! Uprava zveze, ki jo tvorijo zastopniki vseh združenj v državi, zastopa težnje in mnenja najširših slojev. Trgovci se ne dele, in se tudi ne morejo deliti na majhne, srednje in velike trgovce. Brez podrobne trgovine — in tudi najmanjše — in njenega napredka ni življenja za veletrgovino. Brez veletrgovine pa zopet ni kredita in podpore za majhnega trgovca. Trgovina je podobna organizmu živega bitja, ki je zdrav in napreden samo, kadar je ena celota. Če mu manjka le en bistven del, je obsojen na propadanje.

V naši državi je sedaj 8 organiziranih zvez trgovskih združenj, ki imajo svoje centralno predstavništvo v Beogradu. Ta organizacija je bila ustvarjena še prej ko v enem letu, kar najbolj zgovorno dokazuje, kako zelo je razvita stanovska in narodna zavest v vrstah trgovcev. Kongres v Skoplju pa je dokazal, kaj pomenijo za naš narod in njegovo trgovino naši trgovci in kako se morejo ti na vsakem mestu dvigniti nad povprečje, ker presojajo vsako stvar le s stališča splošnih interesov in čeprav bi bilo to tudi na škodo njih osebnih interesov.

Mirno moremo nadaljevati s svojimi organizacijskimi deli, ker nimamo nobenih osebnih interesov in želj. Cutimo le eno potrebo, da delamo za splošni blagor. Onim posameznikom pa, ki skušajo zaradi nekaterih osebnih interesov in potreb zanesti v naše vrste nesoglasje, prepuščamo samim, da sami spoznajo, kako veliko zlo nanašajo sebi in vsemu stanu, ko delajo na ta način.

kontingenta največ 25 vagonov, kar se seveda pri naši letošnji produkciji ne bo prav nič poznalo. Zanimivo je, kako favorizirajo letos Francozi Avstrijo. Določili so zanj kontingent 50 vagonov, verjetno pa je, da bodo sedaj to količino še zvišali na 100 vagonov.

Naš sedanji sistem izvoza v Nemčijo po komisijarnih se je letos slabo obnesel. Nekateri izvozniki, ki so utrpeli ogromne izgube ter so morali celo doplačati za režijske stroške. Bilo bi primerneje, da smo v boljših letih mislili na lastna prodajna zastopstva v velikih nemških centrih, vsaj v Berlinu in Münchenu. Vendar je bila takrat naša sadna trgovina še preslabo organizirana in tudi sedanji sindikatni sistem tega ne bo mogel izvesti.

Izgube, ki jih bodo imeli trgovci v letošnji sadni trgovini, bodo gotovo znatne, ker se je razvijala kupčija znatno slabše, kakor pa se je pričakovalo. A tudi kalkulacija je izpadla slabše. Če recimo kupi trgovec jabolka po Din 1'25 za kg, prodaja jih naprej po Din 1'60, misli da bo lepo zaslužil. Pri obračunu se pa ta zaslužek razblini v nič. Jabolka se v prvih štirinajstih dnevih vskladiščenja osušijo za skoro 15%, precejšen odstotek je treba uračunati na gnitje, tako da pridejo potem k nakupni ceni Din 1'25, še 0'15 za osušitev ter recimo 0'12 za gnitje in tako dobiček izgine.

Velike terjatve češkoslovaške

Aktivni saldo češkoslovaške v klirinškem prometu je dosegel že visoki presežek 457 milij. Kč, za 200 milijonov več ko v začetku leta. Največ teh terjatev odpade na terjatve napram Nemčiji, namreč za 150 milijonov. Še pred enim letom pa je bila češkoslovaška napram Nemčiji pasivna. Pričela se bodo pogajanja, da se te terjatve češkoslovaške plačajo.

Nova določila za uvoz v Nemčijo

S petimi odredbami in odloki je nemška vlada na novo uredila ves uvoz v Nemčijo. Poleg sedanjih 11 nadzornih uradov za uvoz se ustanovi še 10 novih in za poljedelske proizvode še 4 posebni, da bo vseh teh uradov 25. Počeni s 24. septembrom bodo ti uradi tudi dodeljevali vse devize za plačilo uvoza. Samo tisti, ki bo imel posebno dovoljenje teh uradov za uvoz, bo dobil devize za plačilo uvoženega blaga. Uvoz blaga torej ni prepovedan, pač pa je odvzeta uvozniku možnost, da bi v doglednem času uvoz plačal. Samo blago v vrednosti izpod 10 mark (doslej 50 mark) se more uvoziti tudi brez dovoljenja. Uvoznikom se bodo izdajala devizna potrdila, ki upravičujejo k takojšnjemu plačilu uvoženega blaga, izdajala pa se bodo tudi potrdila, ki obljublajo plačilo v poznejšem terminu. Ta potrdila se bodo izdajala v obliki zagotovila plačil, ki se obrestujejo.

Obseg teh deviznih potrdil, ki jih izdajajo nadzorni uradi, določi gospodarsko ministrstvo ter ministrstvu za prehrano in poljedelstvo v sporazumu z ravnateljstvom Državne banke. Devizna potrdila so potrebna tudi takrat, kadar se izvršujejo plačila na podlagi plačilnih in klirinških pogodb. Pri izdaji deviznih potrdil se morajo nadzorni uradi ozirati na pogodbeno določene obveznosti Nemčije do tujine.

Pri blagu, ki se uvažuje po trgovinskem običaju z uvozno trgovino, se izdajajo devizna potrdila le uvoznikom. Pri izdaji deviznih potrdil za sirovine in polizdelke mora biti preskrba izvoza zagotovljena. Za kompenzacijske kupčije v večjem obsegu veljajo posebna določila.

Po teh določilih mora torej vsak izvoznik v Nemčijo vedeti že naprej, če si je nemški kupec njegovega blaga že zagotovil potrebno uradno dovoljenje za uvoz blaga in če ima potrebno devizno potrdilo. Brez teh potrdil in dovoljenj je plačilo blaga zelo negotovo.

Jasno je, da se bo zaradi teh novih določil trgovina z Nemčijo zelo poslabšala, ker bo čakanje na potrebna potrdila zelo zavleklo vse kupčije.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporočila

špecerijsko blago

več vrst žganja, moko
ter deželne pridelke
— kakor tudi razno-
vrstno
rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in
mlini za dišave z električnim
obratom

Telefon št. 26-66 Ceniki na razpolago!

Vprašanje

Nizozemci so izvedli regulacijsko delo za izsušitev Zuiderskega jezera v 8 letih. Pri tem ogromnem delu so napravili skoraj 50 km dolg nasip, ki je tako širok, da bo na njem dvojni železniški tir in še osem metrov široka cesta. Skupno pa so pridobili s temi regulacijskimi deli 300.000 ha.

Sedaj vprašamo: V kakšnem času bi bili Nizozemci gotovi s svojim delom, če bi delali v takšnem tempu, kakor se n. pr. regulira Ljubljanska. Ali bi že bil danes tako daleč, da bi n. pr. razpravljali o načrtih za nasip?

Izvozna kampanja je živahna

Izvoz žita iz naše države se je začel. Znatne količine pšenice so bile izvožene na Češkoslovaško. Pričakuje pa se, da se bo v kratkem začel tudi večji izvoz v Nemčijo in Avstrijo. Skupno imamo letošnje pšenice za izvoz okoli 10.000 vagonov, od lanske žetve pa je ostalo še 15.000 vagonov. Tudi žetev koruze se je že začela. Skupno bomo imeli koruze za izvoz od 100 do 120 tisoč vagonov. Upanje je, da bomo mogli koruzo dobro prodati, ker sta imele letos Madjarska in Rumunija, naši glavni konkurentinji, zelo slabo koruzno žetev.

Po svetu

Italijanske oblasti v Julijski Benečiji so začele v zadnjem času zlasti pritiskati slovensko kmetско prebivalstvo. Če ne plača kmet takoj vseh davkov, se mu posestvo proda, na posestvo pa se potem nasele italijanski kolonisti. Tako poroča agentura »Aeropress«.

Zunanji ministri držav balkanskega sporazuma so na seji v Ženevi razpravljali o aktualnih političnih vprašanjih in izdali po seji komineke, ki se skoraj popolnoma krije s kominekem Sveta Male antante. Politika Male antante se vedno bolj krije s politiko balkanskih držav.

34 držav je podpisalo povabilo Rusije, da vstopi v Društvo narodov. V povabilu se naglašja, da se more poslanstvo Društva narodov uspešno izvajati le s sodelovanjem vseh držav. Zato se vabi Rusija, da stopi v krog članov Društva narodov.

Sovjetski odgovor je takoj nato prišel. V njem izjavlja sovjetska Rusija, da vstopa v Društvo narodov iz resnične volje po miru. Sovjetska vlada se obvezuje, da bo v smislu čl. 1. pakta Društva narodov spoštovala vse mednarodne obveze in vse sklepe, ki so obvezni za članice Društva narodov.

Vsa Poljska je z navdušenjem sprejela nastop ministra Becka v Ženevi. Vsi listi naglašajo, da je Poljska popolnoma svobodna država in da ne trpi, da bi se z njo postopalo ko z državo druge vrste. Po vsej Poljski so bile velike manifestacije v čast ministru Becku.

Z udarcem sablje je Pilsudski razsekal vzhodni pakt, pravi ženevski dopisnik »Journals des Debats«.

Angleški listi sicer priznavajo, da res ne gre, da bi obveznost spoštovanja manjšinskih pravic veljala le za nekatere države. Kljub temu pa Poljska ni imela pravice samolastno odpovedati svojo obveznost, ker je enostranska odpoved pogodb nemogoča. Poleg tega pa je bila s poljsko odpovedjo zelo udarjena avtoriteta Društva narodov. V istem smislu sta nastopila v Ženevi tudi angleški in francoski zunanji ministri.

Predsednik razorožitvene komisije je sporočil članom predsedstva komisije, da namerava sklicati razorožitveno konferenco za začetek novembra.

Italijanska vlada je odpoklicala svojega tiranskega poslanika Kocha, ker se je izkazala njegova politika kot absolutno neuspešna.

Italija predlaga, da bi vsi sosedje Avstrije podpisali pakt, s katerim bi jamčili za neodvisnost Avstrije.

Do novega puča bo prišlo v Avstriji, kakor hitro bo končan plebiscit v Posavju. Tako napovedujejo angleški in francoski listi.

Nadvojvoda Evgen postane baje predsednik avstrijske republike. Tako je bilo baje dogovorjeno v avstrijski vladi že pred odhodom dr. Schuschnigga v Ženevo. Tudi Zita je baje že pristala, da postane Evgen avstrijski predsednik.

Italijanski listi tolažijo Madjare, da je sicer trenutno revizija mirovnih pogodb nemogoča, da pa je Italija še naprej prepričana o nujnosti te revizije. Priti pa more do nje le na podlagi sporazuma zainteresiranih vlad.

Vojaška in gospodarska zveza je bila baje sklenjena med Madjarsko in Nemčijo, kakor poročajo angleški listi.

Gömbös je sklenil sporazum z opozicijsko stranko malih posestnikov in se s tem sporazumom obvezal, da bodo prihodnje volitve tajne in poštene. Tudi glede agrarne reforme in notranje kolonizacije je napravil Gömbös malim posestnikom nekatere koncesije.

Na avstrijsko-nemški meji je bil ubit komandir neke avstrijske obmejne straže.

Na nürnberškem narodnem socialističnem kongresu so bile prirejene posebno pristrane ovacije avstrijski legiji, ki torej ni razpuščena.

Med Göringom in Göbbelsom je prišlo do ostrega konflikta in bo sedaj Hitler razsodnik v tem sporu.

Na španskem pripravljajo levičarski elementi oborožen upor proti vladi. Poleg tega so zelo delavni tudi razni avtonomisti, posebno v Asturiji, kjer je odkrila policija velike zaloge orožja in municije.

Spopadi med policijo in stavkujočimi tekstilnimi delavci v Ameriki so vedno bolj pogosti in vedno bolj krvavi. 24 ljudi je že bilo ubitih pri teh nemirih. Spopadi so posebno ostri, ker skušajo komunisti izkoristiti stavko v svoje svrhe.

Denarstvo

Novi uradni tečaji za valute

Finančni minister je izdal nov razglas o tečaju zlatih ali tujih vrednotnic, ki velja od dne 15. septembra 1934 dalje in po katerih se morajo preračunavati vse listine, ki se glase na zlatu ali tujo valuto, na vrednost dinarja. Po teh tečajih se morajo pobirati tudi vse takse.

Od 15. septembra dalje veljajo ti tečaji:

1 napoleonondor	Din 218'60
1 zlata turška lira	249'—
1 angleški funt	167'60
1 ameriški dolar	33'50
1 kanadski dolar	33'20
1 nemška zlata marka	13'35
1 zlat zlot	6'40
1 avstrijski šiling	6'40
1 belg	8'—
1 pengö	8'—
1 braziljski milreis	5'25
1 egiptovski funt	172'—
1 uruguajski pesos	15'—
1 argentinski pesos	9'10
1 turška papirnata lira	27'70
100 albanskih frankov	1090'—
100 zlatih francoskih frankov	1110'50
100 francoskih frankov	224'—
100 švicarskih frankov	1110'50
100 italijanskih lir	291'50
100 nizozemskih goldinarjev	2506'—
100 rumunskih levov	33'50
100 bolgarskih levov	40'—
100 danskih kron	749'—
100 švedskih kron	864'50
100 norveških kron	842'—
100 pezet	464'—
100 drahem	32'30
100 češkoslovaških kron	141'—
100 finskih mark	74'—
100 letonskih lat	1030'—

Tem kurzom, ki veljajo za čas od 15. septembra 1934., se mora do nadaljnjše odredbe dodati še 28½% na ime »prima«, uporabljati pa se morajo tudi v nastopnih primerih:

1. ko se sprejema kovano zlato — napoleonondori in zlate turške lire — pri državnih blagajnah ob plačevanju davkov in drugih državnih dohodkov;
2. ko se pobirajo pristaniške takse;
3. kot obračunavni tečaji za angažiranje in potrošnje po proračunu za leto 1934/35. pri vseh držav. izplačilih v tujih valutah, in
4. ko se sprejemajo za kavcijo obveznice naših poveljnih državnih zunanjih posojil v zlatu, 7%no in 8%no Blaire & Comp., in 7% Državne hipotekarne banke, emitirane v Newyorku, za preračunavanje dolarjev v dinarje.

Evidenca bančnih dolžnikov na Češkoslovaškem

Obvezno evidenco bančnih dolžnikov nameravajo uvesti na Češkoslovaškem. Po zakonskem načrtu, ki ga je predložila čl. Narodna banka strokovnjakom v pregled, bi morali vsi denarni zavodi predložiti Narodni banki dvakrat na leto seznam vseh dolžnikov, ki dolgujejo več ko 100.000 Kč. Kdor bi iskal pri kateremkoli denarnem zavodu posojilo v višini nad 100.000 Kč, bi moral denarnemu zavodu predložiti izkaz Narodne banke, koliko je zadolžen pri drugih bankah. Ta bi navedla le dolžne zneske, ne pa tudi imen denarnih zavodov, ki so posodili denar.

*

Prva konferenca guvernerjev Narodnih bank držav Male antante bo dne 1. oktobra v Bukarešti.

Češkoslovaška vlada je izdala naredbo, ki določa občno konskripcijsko in ponudbeno dolžnost za vsa tuja plačilna sredstva, vse terjatve napram tujini (razen onih v klirinškem prometu), za vse plemenite kovine (razen čl. srebrnikov) in pa vse vrednostne papirje, ki se glase na tujo valuto. Seznami se morajo napraviti po stanju z dne 11. septembra, ponudbe pa se morajo napraviti najkasneje do dne 15. oktobra. S posebnim razglasom Narodne banke se ta določila podrobno pojasnjujejo.

Francoski finančni minister je demantiral vest, da bo dala Francija Rusiji posojilo.

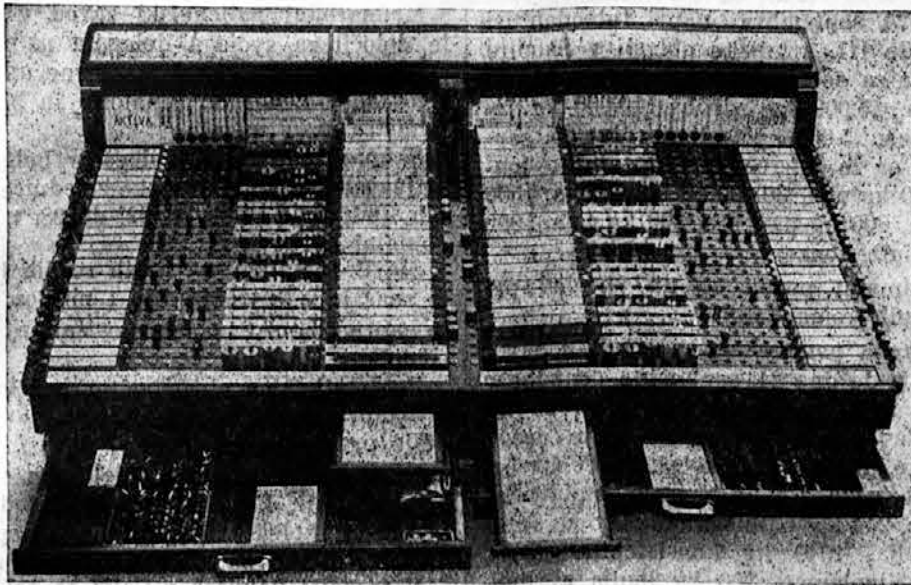
Angleška vlada je objavila podatke o delovanju deviznega intervencijskega fonda. Iz podatkov je razvidno, da znaša sedaj ta fond 375 milijonov funtov. Pred enim letom je dosegel celo višino 500 milijonov funtov. V zadnjem času pa se je precej skrčil, ker je moral oddati na trg mnogo deviz, da prepreči padec funta.

Kitajski finančni minister je prepovedal vsako špekulacijo z devizami. Obenem je izdal nove odredbe, s katerimi se prost nakup deviz prepoveduje.

Univerzalni robot

Epohalen izum našega rojaka

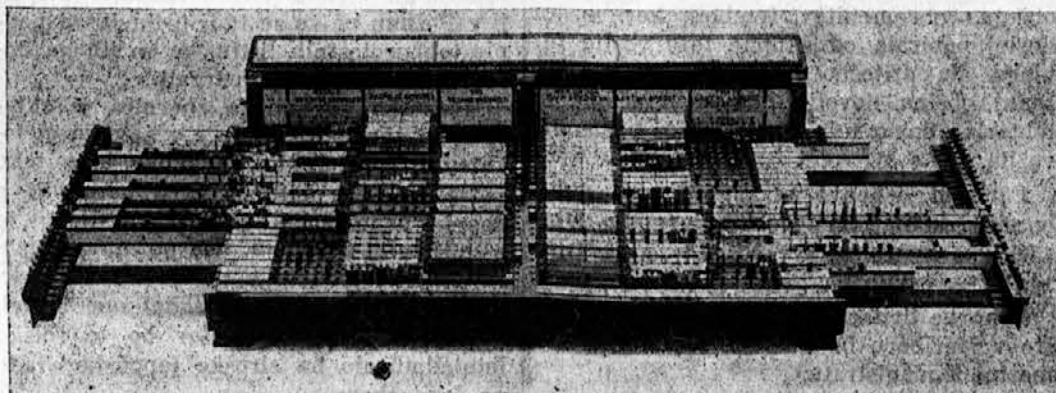
Vsak koristen izum pomeni napredek v kulturnem razvoju človeštva. To pa seveda v onem razmerju, v katerem je njegova uporabnost in važnost do praktičnega življenja in njegovih zahtev. Zato proslavljam o danes razne izumitelje, katerih ime na svojčas niso prav nič pomenila in ki jim njih izum ni nudil niti toliko, da bi bili mogli iz njega črpati vsaj človeka dostojno življenje, dasi so vložili v svoje delo večkrat vsa svoja gmotna sredstva, gotovo pa vse svoje duševne sposobnosti. Šele mnogo pozneje je prišel njih izum do veljave in se pričel tudi res ukoriščati. A tedaj je ukoriščevalcem prinesel tudi neizmernih bogastev. Kdo bi se tu ne spomnil dolge poti od šivanke do šival-

nega stroja, od Papinovega lonca do današnje lokomotive, kdo ne bi primerjal prvotne brezpomembnosti in današnje važnosti parniškega vijaka, razvojno pot avtomobila in aeroplana, pojava prvih »živih slik« pred komaj 50 leti in današnjega zvočnega filma ali ves nagli razvoj radijske tehnike itd. itd.?

Vsak narod se s svojimi izumitelji rad ponaša, marsikateri narod pa se danes tudi sramuje svojih nazadnjaških prednikov, ki niso mogli doumeti važnosti katerega izuma svojega rojaka in so ga, ko se je izčrpal v tem, da nudi človeštvu korist in uspeh, izsedelek svojega duhovnega snovanja, prepustili žalostni usodi.

Čim večje važnosti pa je kakšen izum, tem več mu je treba posvečati pozornosti in v tem večji meri je treba podpreti izumitelja, da pride plod njegovega duha čimprej do one veljave, ki jo je zaslužil po svojem zasnutku in po svoji uporabnosti v prid človeštvu in njegovemu napredku.

To velja v splošnem. V konkretnem primeru pa veljajo te besede tudi za našega rojaka, g. ravnatelja Križniča iz Konjice, ki je razstavil na pravkar minulem ljubljanskem velesejmu dva svoja izuma, ki sta zaradi svoje gospodarske važnosti vzbujala izredno veliko pozornost številnega občinstva. G. Križnič je razstavil tu dva »univerzalna robota«, kakor ju imenuje. Prvi je budžetni kontrolni aparat, drugi pa bilančni in poslovni gospodarski analizator. Namen obeh aparatov je, prikazati na pregleden in vsakomur lahko umljiv plastičen način stanje podjetja, ki se jih poslužuje. Plastično prikazovanje omogoča nagel in jasen pregled čez trenutno bilančno stanje, in to brez zamota-

nega in zamudnega primerjanja in preračunavanja bilančnih števil. Na zelo preprost način je mogoče izvesti tudi točno bilančno analizo, ki zahteva sicer od analizatorja mnogo truda kakor tudi temeljitega poznavanja kompliciranega poslovnega računovodstva. Prav tako je aparat po svojem sestavu izvrstno uporaben za opravljanje budžetne kontrole, za voditev statistike v ministrstvih, pri banških upravah in sreskih načelstvih, nadalje vojaških komand itd. Dasi vzbuja aparat že na prvi pogled vtis komplicirane uporabe, je manipuliranje z njim zelo lahko razumljivo in omogoča naglo kontrolo in analizo ali sestavo celotnih pregledov tudi vsakomur, ki ni računski

strokovnjak, zlasti pa tam, kjer se potrebuje neposreden, jasen pregled stanja radi sklepanja o sprotne ukrepih (upravnih svetov, nadzornih svetov, načelstev zadrug itd.).

Tako v zasebnih kakor v javnih podjetjih zahteva sedanja gospodarska doba, da je vodstvo vedno točno poučeno o trenutnem stanju obrata. Običajno je bil izčrpen pregled v tem pogledu mogoč šele po dolgotrajnem seštevanju, po prenosih, primerjavah, poročilih in pojasnilih, ki so nato šele v dolgih posvetovanjih omogočali nadaljnje odredbe. Križničev budžetni kontrolni aparat in bilančni poslovno-gospodarski analizator pa dajeta v najkrajšem času, t. j. v pičli uri grafično in povsem plastično sliko o stanju podjetja. Zelo važno je dejstvo, da zaradi uporabe teh aparatov nikakor ni potrebna preureditev knjigovodstva in da upravljanje aparatov tudi ne zahteva posebnega osebjaja. Vodilni uradniki oddajo na listkih, spadajočih na določeno mesto v sestavu aparata,

le sklepne številke posameznih postavk. Posamezne postavke aktivne in pasivne strani so spisane na premičnih prizmatičnih paličicah, ki so razvrščene v položno se dvigajočem okvirnem podstavku. Tu so zabeležene v sistematično pregledni obliki tudi vse potrebne številke prejšnjega poslovnega obdobja, razen tega pa tudi številke zadnjega stanja, dočim je v naslednjem stolpcu izkazana razlika med prejšnjim in kasnejšim stanjem. Kovinske ploščice raznih barv in oblik označujejo v iste skupine spadajoče postavke, dočim se s puščicami za raznobarvne zastavice omogočajo primerne poslovne dispozicije. Skladne postavke aktivne in pasivne strani so označene z enakobarvnimi

krogi. S prestavljanjem paličic se more vrstni red posameznih postavk poljubno in potrebi ustrezajoče izpreminjati. Postavke, ki zahtevajo nujnih ukrepov, se vzemo iz aparata in se na praktičnem nosilcu prenese v oddelek, v čigar območje spada obravnavanje predmeta, nakar more vodja oddelka po »čitanju« zastavice nemudoma izdati primerne odredbe. Zastavice na aparatu pomenjajo vedno opomin in svarilo za vodstvo obrata. Čim več jih je nataknenih, tem več nejasnosti in težav je v obratu in tem večja opreznost je potrebna, hkratu pa tudi čimprejšnja od pomoč.

Kakor pa že omenjeno, so ti aparati sposobni ne samo za budžetno kontrolo in gospodarsko analizo, marveč je z njimi mogoče urediti vedno živo stanje prikazujočo sliko n. pr. katerega ministrstva in v njegov resort spadajočega poslovanja pri banških upravah, pri teh pa celotni pregled poslovanja podrejenih sreskih načelstev, a pri teh celotni pregled poslovanja občin, njih gospodarskega stanja, podrobne statistike glede obsega, števila moškega in ženskega prebivalstva, hiš, šol, razredov, učitelstva, učencev, bolnic, zdravnikov, živinozdr., babil, želez. postaj, poš, orož. postaj, nadalje gozdov, polj, travnikov, vinogradov, živine, perutnine, vseh vrst pridelkov, raznih oblik obdačitve itd. itd.

Centrale denarnih zavodov ali industrijskih podjetij imajo razen za svoje ožje področje še možnost, da si morejo vsak čas ponazoriti stanje svojih podružnic in jim dajati po dobljenih ugotovitvah svoja navodila.

Prav tako je mogoče s tem aparatom voditi n. pr. povsem točno in pregledno statistiko prebivalstva, vojaškim oblastvom točno razvidnost glede posameznih edinic, stanje in uporabo materiala v skladiščih, higienskim napravam zdravstveno stanje prebivalstva in gibanje bolezni, železniškim direkcijam kontrolo dohodkov itd.

Skratka, s tem kontrolnim aparatom in gospodarstvenem analizatorjem, ki ga je mogoče preoblikovati vsem panogam gospodarstva ali statistike, je rešen tako težavni in doslej nejasni problem točne kontrole in vsakokrat preglednega stanja poljubne vrste zasebnega ali javnega udeleštvovalca. Za vsak aparat zadošča prostor, ki ga zavzema običajna pisalna mizica za pisalni stroj.

Zanimivo je, koliko inozemskih strokovnjakov se je že živo zanimalo za Križničev izum in s kako iskrenimi besedami so izražali svojo pohvalo o duhovitem zasnutku in njegavi praktični izvedbi. Laskave ocene so bile objavljene v dunajskih »Betriebswirtschaftliche Blätter« (Juliheft 1932, str. 273 in 274), ki je uradno glasilo dunajske visoke šole za svetovno trgovino, zbornice avstr. dipl. trgovcev, raznih gospodarskih zvez, gremijev in društev, nadalje v »Neue freie Presse« (z dne 21. V. 1932, št. 24. 312). Vso pohvalo in priznanje izražajo g. Križniču tudi naši največji domači listi »Jutro« (8. IX. 1934, št. 207), »Slovenec« (8. IX. 1934, št. 204) in »Slov. Narod« (7. IX. 1934, št. 203). Razen tega pa so tudi razna velika zasebna podjetja, ki jim je potreben pregled na stanjem in poslovanjem podružnic, čestitala izumitelju in mu s svojim priznanjem potrdila praktičnost in smotrno uporabnost njegovega izuma za vse številne gospodarstvene panoge.

Križničev izum pomeni epohalno delo našega rojaka. Zato ni dvoma, da bo v krogu ne le domačih, marveč tudi tujih interesentov našel njegov izum zasluženi odmev in da bo z njim tudi prodrl. — To mu želimo tudi mi!

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobl in svečlilika srajce, ovratnike in manšete. Pare, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6, Seleburova ul. 8.

Telefon št. 22-73.

Dr. Pirčeva sladna kava

je prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke. Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pije odrasli kot otroci z užitkom.

Zunanja trgovina

Španija otežkuje naš izvoz

Španska vlada je objavila valutno odredbo, po kateri mora uvoznik pred ocarinjenjem blaga deponirati znesek, ki odgovarja 15 odstotkom vrednosti blaga. Ta uredba velja za uvoz iz Jugoslavije, Bolgarske, Turčije, Brazilije, Madjarske in Avstrije, ne velja pa za blago iz Češko-slovaške, Nemčije, Anglije, Francije in Italije.

Rusija zalaga francoski in španski trg z lesom

Velike francoske uvozne tvrdke za les so sklenile te dni pogodbo s sovjetskim sindikatом za lesni izvoz »Exportlesom«. Ta sindikat je sklenil tudi velike kupčije s Španijo, kamor bo izvozil velike količine lesa. Španija bo plačala ta les z blagom.

Italijanski izvoz v Rusijo

V prvem letošnjem polletju je izvozila Italija v Rusijo: raznih industrijskih predmetov za 2.03 milijonov rubljev, predmetov precizne mehanike za 11,6, kovin za 1,06, železn. prevoznih sredstev za 0,7, elektrotehničnih aparatov in materiala za 0,35 ter kmetijskih strojev za 0,65 milijonov rubljev.

Japonska ofenziva v Juž. Ameriki se je ponesrečila

Velika japonska ofenziva na južno-ameriškem trgu, ki je lani dvignila japonski izvoz v Južno Ameriko za 203 odstotkov, se je letos ponesrečila. Geslo japonske trgovinske politike: vse prodati, nič kupiti! je povzročilo protikrepe in japonski izvoz je nazadoval. Tako je zlasti nazadoval japonski izvoz v Argentino in Urugvaj, ki sta bile doslej najboljši japonski odjemalci. Izvoz v Chile in Brazilijo je nazadoval za 50 odstotkov in kljub vsemu japonskemu prizadevanju še ni mogla skleniti Japonska novih trgovinskih pogodb s tema državama. Brazilija je poleg tega zaprla deželo za japonske naseljence. Nasprotno pa so mogli tako Angleži kot Nemci povečati svoj izvoz v vse južno-ameriške države.

V Carigradu se v kratkem ustanovi turško-jugoslovanska liga, ki naj poveča gospodarske stike med Jugoslavijo in Turčijo. Belgija je sprejela mednarodno konvencijo o žigosanju jajc.

Bolgarska vlada je sklenila, da uvede državni monopol na špirit in alkohol.

V Hamburgu se je nakopičilo za milijone blaga, ker nimajo trgovci denarja, da bi prevzeli blago.

Med japonskimi predilnicami in neko budimpeštansko predilnico je bil sklenjen dogovor, po katerem dobavijo Japonci 100.000 kg sukanca, ki ga plačajo Madjari s tokajskim šampanjem. Steklenica šampanca se bo zaračunala po 80 ameriških centov.

Japonci so začeli prodajati na Poljskem gumijaste obroče za kolesa po 1'20 zlota, to je za trikrat nižjo ceno, kakor veljajo najcenejše poljske pnevmatike.

Trgovinska bilanca sovjetske Rusije je za prvo letošnje polletje aktivna za 70-8 milijona rubljev.

KLIJEJE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše
KLIJARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Dobava prodaja

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do dne 23. septembra ponudbe o dobavi 80 m lanene jadrenine br. 6, raznih vijakov iz medij, večje množine mehkega lesa, hrastovih in jelovih hlodov, gred in letev; do dne 19. septembra ponudbe o dobavi 5500 kg svinčenega minija, 6500 kg portland-cementa, smole, katrana, nafte, katraniranega ovoja in konoplje.

Dne 24. septembra se prodaja na javni pisni dražbi pri Direkciji šum brodske imovne občine Vinkovci večja množina bukovih drv.

Dne 25. septembra bo v skladišču 1. oddelka Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu prva ofertalna licitacija za dobavo večje množine raznega jekla.

Direkcija šum Brodske imovne občine v Vinkovcih prodaja na licitaciji dne 24. septembra večjo množino hrastovih in jesenovih trupcev.

Dne 24. septembra bo pri inženjersko-tehničnem oddelku Komande mornarice v Zemunu pisarna licitacija za dobavo motovozov in strojev za frezanje. (Pogoji so na vpogled pri oddelku.)

Dne 24. septembra bo pri Komandi vrbaške divizijske oblasti v Banja Luki javna licitacija za dobavo 9200 kg svinjske masti, 3630 kg olja, 3300 kg kisa, 110 kg paprike, 409 kg čaja, 2571 kg kave, 3200 kg zelja, 600 kg česna, 5800 kg krompirja.

Dne 24. septembra bo pri Intendanturi Komande III. armijske oblasti v Skoplju licitacija za dobavo 55.000 kg fižola, 25.000 kg riža, 15.000 kg zdroba, 10.000 kg ješprenjčka, 25.000 kg testenin; dne 25. septembra pa za dobavo 8500 kg svinjske masti, 2500 kg olja, 30.000 kg krompirja, 1500 kg kisa, 800 kg paprike, 100 kg čaja, 1000 kg kavinih konzerv.

(Predmetni pogoji so na vpogled pri omenjenih komandah.)

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do dne 24. septembra ponudbe o dobavi 1000 kg stearinskih sveč, 20 kg »Aquadag« paste, 30 kg masti za dežne prevlake, 150 kg Petriks paste, 20 kg čebelnega voska, 100 kg benzola za avionske motorje, 244 kg jedilnega olja, 553 kg strojnega olja, 1940 kg konsistentne masti, 600 m² linoleuma, 300 kg lepila za linoleum; do dne 27. septembra o dobavi 1796 kg belega bombaža za čiščenje, 2120 l denaturiranega alkohola, 2380 kg čistega petroleja in ricinusovega olja; do dne 28. septembra o dobavi 1750 kg železne pločevine, 610 kg lanenih krp za čiščenje, 610 kg bombažnih krp za čiščenje, javorovih desk, paste in kamna za čiščenje kovin, smirko-vega papirja, voščenih sveč, glicerina in mehke smole.

Mariborske gospodarske vesti

V upravni odbor Mestne hranilnice so izvoljeni dosedanja predsednik upravnega sveta urar Franjo Bureš, trgovec Jakob Lah, odvetniki dr. Alojz Juvan, dr. Rapotec in dr. Karl Kieser ter uradnik OUZD Petejan.

Pobiranje tehtarine. Za podjetja, ki uvažajo večje količine blaga ter ga tehtajo na mestni tehtnici na kolodvoru, je tehtarina občutna obremenitev, tembolj, ker se je doslej pobirala od skupne teže vozila in blaga. Na pritožbo prizadetih krogov je sedaj občina dovolila, da se vračuna v tehtarino samo teža blaga in ne več tudi vozila.

Carinski dohodki so znašali pri mariborski carinarnici meseca avgusta Din 4.635.294.—. Izvoz je prinesel samo Din 14.392.—, ostalo pa uvoz.

Ponovna licitacija za oddajo prevoza pošte v Mariboru bo dne 22. septembra na mestnem magistratu.

Tvornico sukna si namerava urediti v Mariboru tudi velepodjetje Hutter in drug. Izdelovala bo kamgarne. Prvi stroji za nov obrat so že prispeli. Prav tako se nahaja že deloma v obratu nova tvornica sukna, ki jo je zgradil v Melju Marko Rosner.

Kolektivno pogodbo pripravljajo Mestna podjetja za delavstvo vseh mestnih obratov. Doslej delavstvo take pogodbe ni imelo, pač pa je obstojal poseben pravilnik za vsak obrat posebej.

10 urni delavnik za uradništvo namerava uvesti nekatere mariborske tekstilne tovarne. Uradništvo se je proti tej nameri uprlo.

Silno škodo povzroča po vinogradih mariborske okolice neprestano deževje. Grozde poka in gnije ter bo trgateg, ki je že itak slabo obetala, zaradi gnitja tudi kvalitativno zelo slaba. Prav občutna škoda je povzročila v mariborski okolici kmetom tudi svinjska kuga. Poginilo je na tisoče živali.

TRGOVCI! Širite »Trgovski list«.

Razno

Zakonski načrt o pobijanju šušmarstva se izdeluje v trgovinskem ministertvu. Upamo, da bo potem prepovedano šušmarstvo tudi v kaznilnicah. Tudi konkurenca državnih zavodov domačim obrtnikom in podjetnikom se mora odpraviti.

Za prvomestnika Družbe sv. Cirila in Metoda je bil na nedeljski skupščini v Vrhniku izvoljen znani naš manjšinski delavec, inž. Janko Mačkovšek.

Ferdo Skuhala, upokojeni posojilniški ravnatelj v Ptuj, je umrl na svojem domu v Vičavi pri Ptuj v visoki starosti 79 let. Pokojnik si je pridobil za razvoj našega denarništva v Ptuj in okolici velikih zaslug ter bil tudi zaslužen narodni delavec. Bodí mu ohranjen časten spomin!

Mednarodni poljedelski zavod v Rimu je določil za svojega delegata na konferenci mednarodne parlamentarne unije za trgovino v Beogradu senatorja in bivšega ministra dr. Frangeša.

Skupna konferenca delegatov bolgarske in jugoslovanske Krščanske zajednice mladih ljudi bo v dneh od 22. do 28. t. m. v obmejni Berkovici.

Številu potnikov na naših rečnih ladjah je znašalo v 2. tromesečju 1 milijon in se je napram lanskemu letu povzelo za 12-25 odstotkov.

Petdesetletnica otvoritve prve železnice v Srbiji, proge Beograd—Niš, je bila v nedeljo proslavljena.

Mizarski pomočniki v Bjelovaru so začeli stavkati, ker niso hoteli delodajalci podaljšati kolektivne pogodbe. Po posredovanju oblasti pa je bil spor poravnan.

V tvornici Rakusch v Celju so prišli na sled velikim poneverbam. Več uslužbenec je bilo aretiranih.

Pražarne in kemične tvornice v Celju, d. d., nameravajo znižati delniško glavnicu od 1 milijona na 50.000 Din, s tem da se izda za vsakih 20 starih delnic ena nova. Takoj nato pa se povzra glavnicu z izdajo novih delnic po 1000 Din na 1 milijon.

V evropskem krožnem poletu je zmagal Poljak Bajan. Na drugem mestu so Nemci. Od treh češkoslovaških letalcev so uspešno zaključili polet vsi trije letalci, od petih italijanskih pa samo dva.

Nasprotja pa protestantovski cerkvi v Nemčiji postajajo vedno večja. Ker je vlada odstavila vittenberškega škofa Wurma, je ta apeliral na pastore, od katerih je 9 desetini izjavilo, da slej ko prej priznavajo samo njega za svojega škofa in da se bodo pokoravali samo njegovim odredbam.

Nad 3.100.000 je zbral Bača protestnih podpisov proti nameravanemu zakonu, s katerim se prepovedujejo industrijske popravilnice. Tako poroča »Bafa«. Čevljarji v Požunu pa so se tudi prijavili za podpis teh protestnih listin, ko so jih pa dobili v roke, so vse raztrgali.

Moravska odvetniška zbornica je sklenila, da sprejme v bodoče v seznam advokatov in koncipientov samo one, ki so tako judičialni kot politični izpit napravili z dobrim uspehom. Kdor je postal doktor le z zadostnim uspehom, ima po mnenju moravskih advokatov le naslov brez pravic, ali kakor pravi Nemec: Titel one Mittel.

1500 arabskih študentov bo to šolsko leto študiralo na stroške japonske vlade na Japonskem.

Vse osebe davčne uprave v Černovicih, glavnemu mestu Bukovine, je dal finančni minister zaradi poverb in odkupnin aretirati.

Lastniki belgijskih premogovnikov so sklenili, da znižajo s 16. septembrom mezde za 5%.

Z mirovnimi pogodbami so obvezani na spoštovanje manjšinskih pravic: Nemčija (le za Gor. Šlezijo), Avstrija, Madjarska, Turčija, Češkoslovaška, Jugoslavija, Rumunija, Poljska in baltičke države. Nobene obveznosti do svojih manjšin pa nimajo Francija, Italija, Belgija, Anglija itd., ker so te države »itak tako kulturne, da je izrečna obveznost zaščite manjšin odveč«, kakor se je oficialno razlagalo pri pariških mirovnihih pogajanjih. Italija je pač to utemeljitev postavila temeljito na laž.

Palestinska vlada objavlja uradno, da je bil do konca julija dosežen proračunski višek v višini 3 milijone 200.000 funtov. Vlada računa, da bodo do konca proračunskega leta znašali presežki dohodkov nad izdatki 4 milijone funtov (ali približno eno

milijardo dinarjev). Vendar ena država, ki ima več dohodkov kot izdatkov. Značilno, da je baš ta država židovska.

Japonska uvede latinico. Treba pa bo nekaj let, preden bo ta reforma popolnoma izvedena.

Visoko šolo za cigansko muziko otvori občina v Temešvaru.

Velika naročila Bolgarske v Nemčiji

Velika kompenzacijska pogodba med Bolgarsko in Nemčijo je bila končno vendarle sklenjena. Po tej pogodbi naroči Bolgarska v Nemčiji blaga za 630 milijonov levov, ki ga plača s tobakom. Blago bo Bolgarski dobavilo 42 nemških podjetij, s katerimi je sklenila Bolgarska 71 dobavnih pogodb. Skupno bo uvozila Bolgarska iz Nemčije: vagonov za 181 milijonov, telefonskega materiala za 110 milijonov in za isto vsoto jekla in cevi, lokomotiv za 60 milijonov, strojev za 48, tračnic za 31, avtomobilov za 24, optičnih aparatov za 12, raznih drugih strojev za 30 milijonov levov itd. Nemčija pa se je nadalje obvezala, da kupi poleg tega še nekaj starih zalog tobaka, ki jih bo plačala v gotovini.

Zaposlenost japonske bombažne industrije

Kakor poročajo iz Amerike, je v času velikih stavk ameriškega tekstilnega delavstva vrgla Japonska na ameriški trg ogromne množine cenega blaga. V zvezi s tem je zanimivo, da so japonske tvornice že lani dvignile svojo produkcijo bombažne niti.

Še l. 1933 in v prvi polovici 1934 pa so omejevali produkcijo bombažnega blaga na 72,8% kapacitete. Padel je bil uvoz v Kitajsko, pa tudi v Indijo in ker se je večina angleških kolonij docela zaprla za japonsko blago, so rastle skrbi, kako plasirati celo tako zmanjšano produkcijo. Kljub vsem težočam pa se je Japoncem posrečilo rešiti ta problem in je v zadnjih mesecih dosegla prodaja nove rekorde. Narastel je tudi še izvoz niti. Zaradi teh velikih uspehov so se tvornice odločile dvigniti produkcijo v tretjem četrtletju na 77,8% in v zadnjih letošnjih mesecih na 81,6%.

Angleška radijska razstava v Olympiji

Letošnja angleška radijska razstava, ki se imenuje tudi Radiolympija, je znova pokazala, kako velikanska je že zdaj radijska industrija, čeprav ni dvoma, da se bo število ljubiteljev in naročnikov še nekaj let dvigalo. V času razstave je prodala angleška industrija nad 100.000 sprejemnih aparatov in vrednost celotne kupčije je dosegla 21.826.000 funtov, kar pomeni toliko ko vsa lanska radijska trgovina skupaj, ki je znašala 22.568.000 funtov. Zaradi teh velikih uspehov se bodo tvornice v Angliji še povečale in zaposlile novih 20 tisoč delavcev. Letošnjo prodajo angleških aparatov cenijo na povprečno 30 milijonov funtov.

Program ljubljanske radijske postaje

Sreda, dne 19. septembra. 12.15: Uvertura na ploščah. — 12.50: Poročila. — 13.00: Čas, violinske solistične točke na ploščah. — 18.00: Slike iz narave (Joža Herfort). — 18.20: Kino orglje (plošče). — 18.45: Komorna glasba, radijski kvintet. — 19.10: Ustanovitve artiljer. šole v Beogradu in Ivo Stojanović ter njegov nacionalizem. — 19.30: Pot v Jonsko morje (Davorin Ravljen). — 19.50: Čas, jedilni list. — 20.00: Vokalni sol. koncert ge. Zlate Gjungenac. — 20.35: Franck: Klavirske variacije, izvaj. gđ. Jadviga Poženelova s spremljevanjem radijskega orkestra. — 21.00: Radijski orkester. — 22.00: Čas, poročila, lahkih nog na okrog (plošče).

Četrtek, 20. septembra. 12.15: Nekaj okroglih za boljšo voljo (plošče). 12.50: Poročila. 13.00: Čas, razni plesi v koncertnih prireditvah (plošče). 18.00: »20. IX. 1908« (Branimir Kozinec). 18.20: Pogovor s posl. šalci. 18.50: Plošče po željah. 19.10: Jakob Grimm in naša nacionalna poezija. 19.30: Literarna ura: Miško Kranjc »Pesem cestec« (prof. France Vodnik). 19.50: Čas, jedilni list. 20.00: Koroška ura. 20.20: Koroške narodne na ploščah. 20.40: Radijski orkester. 22.00: Čas, poročila, harmonika solo, g. Kokalj.